తీర్థయాత్ర (టాంజానియా ట్రావెలాగ్)

గొల్లపూడి మారుతీరావు

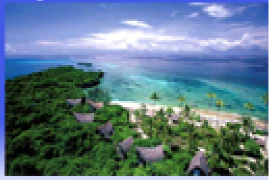

(గతసంచిక తరువాయి)

7

ప్రపంచంలో భయపెట్టేదీ, బాధపెట్టేదీ ఒకటుంది. దాని పేరు అజ్ఞానం. అజ్ఞానం చీకటి. చీకటిలో ఏముందో తెలీదు. తెలియనివన్నీ ఊహలో నింపుకుని భయపడతాం. అక్కడ పాము ఉందా, పులి ఉందా, గాజుపెంకు ఉందా, తుపాకీ ఉందా - మీ ఆలోచనంత పదునుగా భయం రెచ్చుతుంది. జ్ఞానం వెలుగు. మనిషి చచ్చిపోయాక ఏమవుతాడు? తెలీదు. అందుకని 'మృత్యువు' భయపెడుతుంది. చచ్చిపోయాక స్వర్గానికి వెళ్తాడు అని ఎవరయినా గ్యారంటీ ఇవ్వగలిగితే చావుని ఆహ్వానిస్తాడు. కవి ప్రేయసితో అంటాడు: "మరుజన్మకు కరుణిస్తావా, ఈ క్షణమే మరణిస్తాను" అని. ఆ కవి నా మిత్రుడు, సహృదయుడు వెన్నెలకంటి.

భయాన్ని, బాధని ఇంతగా అలంకరించడానికి కారణం - మరునాటి ప్రయాణం. మా టాంజానియా యాత్రలో పీడకలలాంటి రోజు అది. కారణం - ఆ ప్రయాణంలోని అసౌకర్యం కెన్నెడీకి తెలియకపోవడం - అది అసౌకర్యమని ప్రయాణం చేసేదాకా మాకు తెలియక పోవడం.

ఉదయం మికూమీ నుంచీ బయలుదేరి రెండు గంటల సమయంలో దార్ ఎస్ సలామ్ చేరాం. చక్కని ఇండియన్ రెస్టారెంటుకి తీసుకువెళ్ళాడు కెన్నడీ. హోటల్ పేరు రెడ్ ఆనియన్ (ఎర్ర ఉల్లిపాయ). టేబులు ముందు కూర్చోగానే ఆ హోటల్లో పని చేసే ఒక యువకుడు - అసిస్టెంటు మేనేజరు అనుకుంటాను - వచ్చి ఆవేశంగా నా చేయి పట్టుకున్నాడు - "మిమ్మల్ని కలిసినందుకు చాలా ఆనందంగా ఉంది" అని ఇంగ్లీషులో అన్నాడు. నా పరపతి అంత విస్తృతం కాకపోయినా తెలుగు రాని ఈ అభిమాని ఏ ప్రాంతంవాడా అని విస్తుపోతుండగా - అచ్చమయిన తెలుగులో మాట్లాడాడు. అతను తెలుగువాడు, విశాఖ జిల్లావాడు, నా జన్మస్థలం విజయనగరం వాడు. తురకల చెరువు దగ్గర అతని ఇల్లు. పేరు అమానుల్లా ఖాన్. నన్ను చూసిన ఆనందం అతని ముఖంలో, మాటలో, పట్టుకున్న చేతిలో తెలుస్తోంది. వెంటనే మాయమయిపోయాడు. మేమెవరో తెలీని మరో యువకుడు - తన సహచరుడి ఆనందాన్ని అర్థం చేసుకుని గౌరవంగా భోజనం పెట్టాడు. మళ్ళీ మా తినుబండారాల బుట్టని విప్పి టాంజానియా అన్నానికి తెలుగు రుచులు జోడించాం.

ఇప్పుడు అమానుల్లా ఖాన్ - ఎంత వెదికినా కెమేరా దొరకలేదంటూ - దిగులుగా. సమస్యని నేనూ, ప్రసాదరావుగారూ పరిష్కరించాం. వాళ్ళకి ఫొటోలు తీసి ఈ మెయిల్ అడ్రసు తీసుకున్నాం. వెంటనే కిల్వా బయలుదేరుతున్నామని తెలిసి భయపడ్డాడు. "ప్రయాణం చాలా కష్టం. చీకటి పడ్డాక వెళ్ళడం బొత్తిగా మంచిది కాదు" అన్నాడు.

కెన్నడీ కూడా ఈ రాత్రికి దారిలోనే బస చేసి పొద్దున్నే వెళ్ళండన్నాడు. అక్కడి నుంచీ ఆరు గంటల ప్రయాణం. ఇబ్బందయినా, ఆలశ్యమయినా రాత్రికి కిల్వా చేరిపోతే ఉదయం తీరికగా తిరగవచ్చు, కాలం కలిసి వస్తుందని మా భావన. బయలుదేరాలనే నిర్ణయానికి వచ్చాం. కలిగే ఇబ్బంది కెన్నెడీకి తెలీదు.

దార్ దాటగానే టైరు పంక్చరయింది. దానిని వేయించి స్టెపినీ బిగించారు. ఇప్పుడు స్టెపినీకి పంచరు ఉందని తేలింది. తీరా టైరు విప్పితే లోపలి ట్యూబు పనికిరానంత చెడిపోయింది. మొత్తం మీద 3 సార్లు టైర్లు మార్చి అయిదున్నరకి ఊరు వదిలాం. బెనిడిక్ట్ స్థానంలో కొత్త గైడ్ వచ్చాడు. పేరు గిడియన్. "ఎన్ని గంటలకి చేరుతాం" అనడిగాను. పదకొండు అన్నాడు. వాళ్ళు తరచు తిరిగే రాస్తా. వివరాలు వాళ్ళకి బాగా తెలుస్తాయనుకున్నాం. 6 గంటలకి రోడ్డు ఎక్కాం. ఒక గంట గడిచాక మట్టి రోడ్డు ప్రారంభమయింది. భయంకరమయిన గతుకులు, చుట్టూ దట్టమయిన అడివి - ఎక్కడా మనుష్య సంచారం లేదు. వాన్ కుదుపుల్లో ఒళ్ళు హూనమవుతోంది. ఉదయం నుంచీ ప్రయాణం చేస్తున్నామేమో - శరీరాలు డస్సిపోయాయి.

పోను పోను అలసట, విసుగు ఎక్కువయింది. అంతా చీకటి. పదకొండు దాటింది. పన్నెండు దాటింది. ఎక్కడికి వచ్చాం? తెలీదు. ఇంకా ఎంత సేపు ప్రయాణం? తెలీదు. పోనీ, ఈ గతకులరోడ్డు నుంచీ ఎప్పటికి విముక్తి తెలీదు. అసలయిన ప్రశ్న - కిల్వాలో ఏం చూడబోతున్నాం? తెలీదు. క్లుప్తంగా "చరిత్ర". ఇది అజ్ఞానానికి పరాకాష్ఠ, ఇందుకు శ్రమ రాను రాను ఇనుమడించింది. విసుగుతోపాటు, కాస్త భయం - అసలు స్థిమితంగా గమ్యం చేరగలమా అన్న సందేహం - ఇన్ని తోసుకొచ్చాయి. ఒకరినొకరం సరదా కబుర్లతో బాధని మరిపించాలనే దొంగ ప్రయత్నం చేశాం. అది దొంగ ప్రయత్నమేనని మాకే అర్థమయిపోయింది. రాత్రి 2 గంటలకి ఓ చిన్న గ్రామానికి వచ్చాం. ఇదే "కిల్వా" అన్నారు. 17 గంటలు ప్రయాణం చేసి వచ్చి ఇక్కడ చూసేది ఏమిటి? ప్రశ్న తర్వాత. మొదట బస ఎక్కడ? గిడియన్ అడ్రస్ పట్టుకోలేకపోయాడు. అంతే. నిస్సహాయత కోపంగా మారి కట్లు తెచ్చుకుంది. మరో అరగంటకి విశాలమయిన స్థలానికి చేర్చాడు. దూరదూరంగా కాటేజీలు కనిపిస్తున్నాయి.

ఆ రాత్రి భోజనం హుస్సేన్ అనే నల్లనివాడు భోజనాన్ని తెచ్చిపెడతానన్నాడు. రెండున్నరకి చెయ్యి అందుకొన్నది నోటికి అందించి మంచాల మీద వాలిపోయాం.

తెలియని స్థలానికి, తెలియచెప్పలేని వ్యక్తులతో, భాషకూడా సరిగ్గా రాని గైడ్‌లతో బయలుదేరడమే బాధాకరం. టాంజానియాలో ఈ అనుభవం తర్వాత మరేదీ మమ్మల్ని ఇబ్బంది పెట్టలేదు. ఈ పెద్ద గీత పక్కన మిగతావన్నీ చిన్నగీతలుగానే నిలిచాయి.

✡✡✡✡

ఉదయం కాటేజ్‌లోంచి బయటకు రాగానే ఒక్కసారి ఊపిరి నిలిచిపోయింది. క్రితం రాత్రి అలసటని మటుమాయం చేసేంత అద్భుతమయిన దృశ్యం కళ్ళముందు నిలిచింది. మా కాటేజ్ పక్కనే హిందూ మహా సముద్రంలోకి చొచ్చుకు వచ్చిన చిన్న పాయ. ఏ ఇటలీలో మిలన్నో, అమెరికాలో లాంగ్ ఐలెండ్‌నో గుర్తుచేస్తోంది. నీలపు ఆకాశాన్ని ముంచెత్తే సూర్యోదయం ఎరుపు. కింద కనుచూపు మేర వరకూ నీలపు నీటి తెర.

టాంజానియాలో కొబ్బరి, వెదురు సమృద్ధిగా దొరుకుతాయి. కనుక గుడిసెలు మన దేశంలో లాగే కొబ్బరి ఆకుతోనే కప్పుతారు. పరాకుగా చూస్తే ఏ భీమునిపట్నమో, కాకినాడో జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఇక్కడ ప్రతీ పడక గదిలోనూ తప్పని సరిగా ఉండే ఏర్పాటు - దోమతెర. ఆఫ్రికా దోమలకీ, మలేరియాకీ చాలా దగ్గర చుట్టరికం. దూరదూరంగా నిర్మించిన కాటేజీల మధ్య పలచగా పరచుకున్న ఎండ. గుర్రుపెట్టి నిద్రపోతూ ఉండుండి గర్జించే కుంభకర్ణుడిలాగా సముద్రపు అలల హోరు, ప్రాణవాయువుని హరించుకున్న చల్లటి గాలి - వాతావరణాన్ని కళ్ళతో అరగంట సేపు ఆపోశన పట్టేశాను. అప్పుడు మా ఆవిడ కళ్ళిప్పింది. మా పక్క కాటేజీలో ప్రసాదరావు దంపతులు.

నిన్నటి రాత్రి నిస్పృహకి విడాకులిచ్చి చక్కటి కాఫీని సేవించాం. మేం ఎక్కడ, ఏ హోటల్‌లో దిగినా భోజనాల ఏర్పాటు నా గదిలోనే. నోటికి హితవయిన భోజనం - అది మృష్టాన్నమే కానక్కరలేదు - తగుమాత్రం నిద్ర ఉంటే నరకంలో కూడా నాలుగు నెలలు వుండి తిరిగి రావచ్చు - దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారన్నట్టు "ఇలకు రాకపోక నాకు స్వేచ్ఛయున్న..."

ఏమయినా స్నానాలు ముగించుకుని టిఫిన్‌కి రెస్టారెంటుకి చేరాం. ఆఫ్రికా అనగానే గుర్తొచ్చేది ఒక విచిత్రమయిన చెట్టు. దాన్ని బావ్‌బాబ్ అంటారు. మర్రిచెట్టుని వేళ్ళతో పెకలించి తల్లక్రిందులుగా నిలబెడితే ఎలా ఉంటుంది? వేళ్ళు ఆకాశాన్ని చూస్తూ, బలమైన మొండెం నేలలో - బావ్‌బాబ్ అలా ఉంటుంది. ఫ్రాన్స్‌కి ఐఫిల్ టవర్‌లాగ, అమెరికాకి లిబర్టీవిగ్రహంలాగ, ఇండియాకి తాజ్‌మహల్‌లాగ - ఆఫ్రికాకి ఈ బావ్‌బాబ్ చిహ్నం. ఒక పెద్ద బావ్‌బాబ్ చెట్టు మొదలు చుట్టూ గుండ్రంగా రెస్టారెంటుని నిర్మించారిక్కడ. ఈ లాడ్జిపేరు కిల్వా బీచ్ రిసార్టు.

టాంజానియాకి ఎంత స్వాతంత్ర్యం వచ్చినా ప్రముఖమయిన వ్యాపారాలన్నీ ఇంకా తెల్లవారి చేతుల్లోనే ఉన్నాయి. గుజరాత్ నుంచీ వచ్చిన చాలా మంది ఇక్కడ కుదువ వ్యాపారం, రవాణా, టూరిస్టు వ్యాపారాల్లో స్థిరపడారు. ఇప్పటికీ నమ్మకంగా, శ్రద్ధగా, విశ్వాసంతో పని చెయ్యడమే నల్లవాడికి తెలుసు. ఈ బీచ్ రిసార్టుని ఓ జర్మన్ దేశస్థుడు నడుపుతున్నాడు. ఇక్కడ విదేశీయులకు ఆస్తులు సమకూర్చుకునే హక్కు లేదు. అందుకని ఈ జర్మన్ మొదట ఓ నల్ల పెళ్ళాన్ని సమకూర్చుకున్నాడు. ఇద్దరు పిల్లల్ని కన్నాడు. అతని అత్తగారూ ఇక్కడే ఉంది. మరొక భార్య (జర్మన్ పెళ్ళాం) దార్ ఎస్ సలామ్‌లోనో, జర్మనీలోనో ఉందేమో.

మమ్మల్ని ఆదరంగా పలకరించాడు. శామ్యూల్ అనే నల్లటి వాడు మర్యాదలు చేసి, ఫలహారం ఏర్పాటు చేశాడు. ఇప్పుడు మాతో వచ్చిన గిడియన్ మరో గైడ్‌ని తీసుకొచ్చాడు. గిడియన్‌కి బొత్తిగా ఇంగ్లీష్ రాదు. వచ్చిన ఆ నాలుగు మాటలూ అర్థం కావు. ఈ కొత్త గైడ్ పేరు ఉస్మాన్. ఎటు చూసినా ముస్లిం పేరులు ఎందుకు తటస్థపడుతున్నాయి?

ఈ ప్రశ్నకు సమాధానమే కిల్వా యాత్ర. టాంజానియా వచ్చినవారు ఆ దేశ చరిత్రని తెలుసుకోవాలంటే కిల్వా వచ్చి తీరాలి. నిజానికి కిల్వా మూడు ప్రాంతాల సమ్మేళనం - కిల్వా మసోకో, కిల్వా కిశ్శివానీ. మేమున్నది కిల్వా మసోకో. ఇప్పుడిప్పుడు మెరుగవుతున్న చిన్న పట్టణం అనవచ్చు. అసలు చరిత్ర అంతా ఇక్కడి నుంచీ పది నిముషాలు సముద్రం back waters లో ప్రయాణం చేస్తే చేరే ద్వీపానిది. దాని పేరు కిశ్శివానీ. దీనికి 1200 సంవత్సరాల చరిత్ర ఉంది. ఈ చరిత్రలోనే ఈ దేశం చరిత్ర ముడిపడి ఉంది. 9వ శతాబ్దంలో ఓ శ్వాహిలీ ధనవంతుడు ఈ ద్వీపాన్ని ఆలీ బిన్ ఆల్ హసన్ అనే ఆయనకి అమ్మాడు. హసన్ గారు ఇక్కడ తూర్పు ఆఫ్రికాలో కల్లా ఆనాటి పెద్ద మసీదుని నిర్మించారు. ఇది అప్పట్లో పెద్ద ఓడరేవు. పదిహేనవ శతాబ్దం వరకూ ఈ రేవు ఒక వెలుగు వెలిగింది. 1331లో అబూ అబ్దుల్లా ఇబిన్ బుతాతా అనే మొరాకో యాత్రికుడు దోని గొప్పతనాన్ని ప్రపంచానికి తెలియజెప్పాడు. అతను రాసిన చరిత్రే ఇప్పటికీ సాధికారికంగా మిగిలింది. మరో 170 సంవత్సరాలకి పోర్చుగీసువారు దిగారు.

అంతవరకూ ముస్లిం సుల్తానుల ప్రాబల్యంతో ఆ సంస్కృతి, మసీదులూ, భాషా, పేర్లు అన్నీ దిగుమతి అయి ఇప్పటికీ నిలదొక్కుకుని ఉన్నాయి. ఉస్మాన్‌లూ, సైజీలూ, దార్ ఎస్ సలామ్‌లూ ఇక్కడి జన జీవన భాగం అయిపోయారు.

ఈ కిల్వా కిశ్శివానీ ఒకప్పుడు టాంజానియాకి గల్లాపెట్టె. బంగారు భాండాగారం. ఇక్కడినుంచే బంగారం, వజ్రాలు, కొబ్బరి, దంతాలు, రాగి, సీసం, సుగంధ ద్రవ్యాలు - అన్నిటి కన్నా ముఖ్యం - బానిసలు - గోవా, గుజరాత్, మలేసియా, ఇండోనేషియా, చైనా, ఇరాక్ వంటి ప్రాంతాలకు ఎగుమతి అయేవి. ఖడ్గమృగం కొమ్ములు, కలప సౌదీ అరేబియా ఆ రోజుల్లో దిగుమతి చేసుకున్న ముడిసరుకులు. జింబాబ్వే గనుల్లోంచి రాగి, సీసం వచ్చేది. ఆయా దేశాల నుంచి పోర్సిలిన్, బట్టలు, గాజు వంటివి దిగుమతి చేసుకునే వారు. ఆనాటి నాణాలు దార్ ఎస్ సలామ్‌లోని జాతీయ ప్రదర్శనశాలలో ఇప్పటికీ ఉన్నాయి.

అప్పట్లో తవ్విన నూతిని ఇప్పటికీ ఇక్కడివారు వాడుకుంటున్నారు. శతాబ్దాలుగా ఉప్పునీటి సముద్రం పక్కనే మంచి నీటిని ఇచ్చే 'సెల'ని పట్టుకున్న ఘనత కొన్ని శతాబ్దాల నాటిదని ఆలోచిస్తేనే ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది.

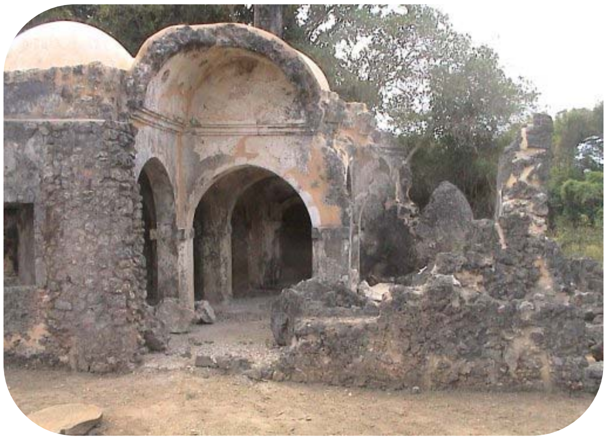

ఆ రోజుల్లోనే హసన్‌గారు ఇక్కడ కోటని నిర్మించారు. ఆనాడు ఇండియాకీ, కిల్వానికి సంబంధ బాంధవ్యాలు ఉండేవనడానికి ఇక్కడి కోటే నిదర్శనం. కోట బురుజు, గోడల చివర బాణాల వంటి నగిషీ - ఏ చంద్రగిరినో, ఉదయగిరినో తలపిస్తాయి. ముఖద్వారానికి భారతీయ కళారూపంలో చెక్కమీద నగషీలున్నాయి. అంతేకాదు. కోటలో ప్రవేశించడానికి - ఆరు రోజుల్లో ఏనుగులచేత తలుపులు బద్దలు కొట్టించే వారు. ఏనుగు కుంభస్థలానికున్న బలం సాటిలేనిది. ఈ ఒడుపు తెలిసిన ఆనాటి శిల్పులు - ముఖద్వారానికి ఇనుప బల్లెపు మొనల్ని అమర్చారు. ఇవి - మన దేశంలోనూ చాలా ముఖద్వారాలలో కనిపిస్తాయి.

ఈ దేశానికి అరాచకం దాదాపు 1498లో ప్రారంభమయింది. ఒకాయన ఇండియాను వెదుక్కుంటూ పోర్చుగల్ నుంచీ బయలుదేరి కిల్వాకిశ్శివానీ దగ్గర లంగరు వేశాడు. ఆయన దిగిన స్థలాన్ని ఇప్పటికీ గైడ్ చూపించగలడు. ఆ మహానుభావుడి పేరు వాస్కోడిగామా. ఇండియాలో తరగని నిధులున్నాయని, ఆ నిధులతో ప్రమేయం లేని నిర్మలమయిన జీవనాన్ని సాగించే ప్రజావాహిని ఉన్నదని వీరంతా విన్నారు. అప్పటికే ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలు ఈ దేశాలకు అవసరం. ఆ యావే లేకుండా సంతృప్తిగా ఉన్న దేశం భారతదేశం. అది అప్పటి మన వైభవం. అప్పటి మన అవసరాలు తక్కువ, వనరులు ఎక్కువ, కనుకనే విదేశీయులకి ఈ దేశం మీద కన్ను.

దురదృష్టం ఇవాళ మనమూ పరభాగ్యోపజీవులం అయిపోయాం. ఆకర్షణలను పెంచి, మన కవసరంలేని రుచులను ఈ దేశాలు మప్పాయి. ఇప్పటికీ ఈ దేశంలో పొరుగింటిపుల్ల కూర రుచిగానే ఈ తరం భావిస్తోంది. మన సంపద మన అవసరాల 'కుదింపు' అని బోధించే మహానుభావులు శలవు తీసుకున్నారు. ఉన్నవారి మాటలు మన చెవికి ఎక్కవు.

బుకాయింపు, బలం, స్వప్రయోజనం - ఇవే విదేశీ దాడుల మూల సూత్రాలు. వీరికి డబ్బుకి గడ్డికరిచే స్వదేశీయులు తోడయితే దేశం అమ్ముడుపోతోంది. అప్పట్లో ఆల్ మసూదీ అనే ఒక నల్లనయ్య ఇక్కడ ఉండేవాడు. ఆయన ఘనత వహించిన తాగుబోతు. వాస్కోడిగామా అతన్ని చేరదీశాడు. రకరకాల మత్తుపానీయాల్ని తాగించాడు. తాగుబోతుకి డబ్బు అక్కరలేదు. వ్యసనాన్ని పోషిస్తే చాలు. అతని ద్వారా అప్పటికే రవాణాలు జరిగే ఇండియాకి దారిని కనుగొన్నాడు వాస్కోడిగామా. ఆ విధంగా గోవాలో పోర్చుగీసువారు మొదట పాదం మోపారు. అప్పటికి మలింద్ గిరిజన జాతికి చెందిన సుల్తాన్‌ని మచ్చిక చేసుకోవడానికి పోర్చుగీసుగారు ప్రస్తుతం శిధిలంగా ఉన్న కోటని కట్టించారట. ఫ్రానిస్కోడి ఆల్మైదా అనే ఆయన ఈ కోటకి రూపు దిద్దాడు. ముఖద్వారం మీద సుల్తాన్ గారికి ఆనందం కలిగేలాగ "బిస్మిల్లా రెహ్మాన్ రహీం" (అల్లా పేరిట) అని అరబ్ అక్షరాలు రాయించాడు. వేలాది సంవత్సరాలు సముద్ర గర్భంలో కోరల్స్ (ఒకరకమయిన సముద్ర జీవులు. మనకి ఎముకలు శరీరంలో ఉంటాయి. వాటికి బయట ఉంటాయి. exo - skeleton) అవే కోరల్స్. వాటి అవశేషాలతో ఉన్న శిలలు ఇక్కడ వేలకు వేలున్నాయి. వాటితో ఈ కోటని నిర్మించారు. ఇక్కడ మలింది జాతుల స్మశాన వాటిక ఉంది. అందులో రాజులు, సంపన్నుల సమాధుల మీద గోపురాలున్నాయి. అవి భారతీయ సంప్రదాయాన్ని గుర్తు చేస్తాయి.

బలం, డబ్బు ఉంది కనుక - ఇక్కడి అరబ్ రాజుని లొంగ దీసి - పోర్చుగీసువారికి కప్పం కట్టాలని ఆజ్ఞని ఇచ్చాడు వాస్కోడిగామా! ఎందుకు? కేవలం బలం కారణం. కొన్నేళ్ళు ఇబ్రహీం అమీన్ అనే సుల్తాన్ కట్టాడు. కప్పంతో పాటు కావలసిన వస్తువులు దోచుకుపోయేవారు పోర్చుగీసువారు. తర్వాత మూడేళ్ళు కప్పం కట్టలేదు సుల్తాను. 150 మంది సైనికులతో ఫ్రానిస్కో డి ఆల్మైదా వచ్చి లంగరు వేశాడు. తనని చూడడానికి రమ్మని సుల్తానుకి తాఖీదు పంపాడు. సుల్తాను రాలేదు. 2 రోజులు కిల్వానీ మీద బాంబులు పేలాయి. సుల్తాను పరారీ అయాడు. పోర్చుగీసువారు ద్వీపాన్ని చేజిక్కించుకొని మహ్మద్ ఆంఖోన్ అనే ఆయన్ని సుల్తాన్‌ని చేశారు. ఈ కాలంలోనే మరొక మతం ఈ దేశానికి దిగుమతి అయింది. క్రైస్తవ మతం. ఆ విధంగా ముర్రారులు, మధేములు కెన్నెడీలు, జోసెఫ్‌లు, బెనెడిక్ట్‌లు అయారు. ఈ వివరాలన్నీ అప్పుడు ఇక్కడ ఉన్న జర్మనీ దేశస్తుడు హాన్స్ మేయర్ తన డైరీలో రాసుకున్నాడు. జర్మన్ దేశస్తుడు ఇక్కడికెలా వచ్చాడు? వస్తాడు బాబూ వస్తాడు! చచ్చిన కళేబరాన్ని పీక్కు తినడానికి రకరకాలయిన జంతువులు వస్తాయి.వాటి అడ్రసులు అడగాల్సిన పని లేదు. 19 వ శతాబ్దపు ఆఖరి భాగంలో జర్మన్లు ఈ నగరానికి విచ్చేశారు. ఇప్పుడు కిల్వాబీచ్ రిసార్టుని జర్మన్ దేశస్తుడు ఏర్పాటు చేయడానికి లంకె అర్థమయి ఉండాలి.

ఈ కోటకి దూరంగా 15 వ శతాబ్దంలో ఒక స్వాహిలీ వ్యాపారి కట్టుకున్న దివాణం ఉంది. అందులో - ముందు ఆవరణ, బాత్‌రూం ఏర్పాట్లు, గోడలు నున్నగా మెరిసేటట్టు చేసే పనివాడితనం మనకి ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తుంది. నూతి నుంచీ తోడిన నీళ్ళు సరాసరి బాత్‌రూముల్లోకి ప్రవహించే కాలువల్ని ఆ రోజుల్లోనే ఏర్పాటు చేసుకున్నారు!

పోర్చుగీసువారు దోచుకున్న ఆలీహసన్ బిన్ సులేమాన్ అనే సుల్తాను ఎలాంటివాడు? 1331 ఇబిన్ బతూతా ఇలా పేర్కొన్నాడు: "చాలా వినయ సంపదగల పాలకుడు. పేద సోదరుల సరసన కూర్చుని భోజనం చేసేవాడు. మతాన్ని, ముస్లిం సంప్రదాయాన్ని శిరస్సున ధరించేవాడు" చీమలు పెట్టిన పుట్టలు పాముల నివాసానికి ఆలవాలమవుతాయన్నది సామెత కదా!

ఫ్రెంచివారికి ఈ సుల్తాన్ బానిసల్ని పంపేవాడు. అందుకు ప్రతిక్రియగా ఫ్రెంచివారు ఈయనకి కోటని కట్టించి ఇచ్చారు. ఆ కోటగోడల్లో ఎక్కడో మర్రి విత్తనాన్ని ఏ పక్షో జార్చిఉంటుంది. అది పెరిగి ఆకాశం ఎత్తున లేచి పెద్ద వృక్షమయింది. కిందనున్న కోట భూమిలోకి కృంగిపోయింది. ఊడలు సాచిన మర్రి ఇప్పటికీ ఉంది - చరిత్ర వర్తమానం ముందు ఎంత మరుగుజ్జులాగ కనిపిస్తుందో నిరూపించే 'వాస్తవం'లాగ!

కోట ముందు ప్రవహించే సముద్రపు నీటిపాయకి ఆవలి ఒడ్డున గొడుగు పట్టినట్టు సముద్రపు తుప్పలు (మాన్‌గ్రోవ్) అత్యంత మనోహరంగా కనిపిస్తాయి. ప్రపంచంలో ఉప్పు నీటిని పీల్చుకుని అందులోంచి ప్రాణవాయువుని రాబట్టే సహజమయిన desalination ప్రక్రియ ఈ చెట్లకి మాత్రమే ఉంది. మరే చెట్లూ ఉప్పు నీటిలో బ్రతకవు.

పచ్చగా నిగనిగా మెరిసే ఈ చెట్లు ప్రాణకోటి ఎంతటి విపరీతమయిన పరిస్థితులలోనయినా ఎలా నిలద్రొక్కుకోగలదో నిరూపించే చక్కటి ఉదాహరణ. చేపలు వాటి వేళ్ళలో గుడ్లు పెడతాయి. నీటికాకులు (సీగల్స్) వాటిని ఏరుకు తింటాయి. ఈ చెట్ల నిండా నీటికాకుల గుంపులు. ఏ మేధావి ఈ eco – system ని కనుగున్నాడో! ఈ దృశ్యాలను పరికిస్తే నాస్తికుడికి కూడా ఒక్కసారి భగవంతుడనే అద్భుతమయిన శక్తి ఉన్నదని అనిపించక మానదు.

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)